

Tuinen voor morgen Hitte vraagt om schaduw

Een uitgave van

Landelijke Gilden
samen beleef je meer

In de schaduw is het altijd enkele graden frisser
en waar is het beter toeven dan onder een grote boom
of groene pergola op een hete luie dag?

Landelijke Gilden brengt drie maal per jaar een nieuwe brochure uit waar telkens een ander aandachtspunt uit de Tuin van de toekomst wordt besproken.

Het wordt hopelijk een mooie zomer. Overdag zon en een aangename 25°C, 's avonds zwoel, 's nachts een verkoelende regen die naar een montere ochtend leidt. Helaas, veel kans dat het anders uitvalt. Als de trend van de voorbije jaren doorzet, zou het alweer een hete en droge zomer kunnen worden waarin we snakken naar verkoeling. Je kan natuurlijk de keuze maken om de zomer binnenskamers in de koele airco door te brengen of badend in het zwembad tot je verrimpeld bent. In de schaduw is het altijd enkele graden frisser en waar is het beter toeven dan onder een grote boom of groene pergola op een hete luie dag? Warme dagen draaglijk maken, is beslist eenvoudiger dan je denkt. Je benut gewoon de natuurlijke werking van planten en bomen in je tuin.

De tuin dient heus niet alleen om in te werken.
Zalig genieten mag ook!

Schaduw en meer groen helpen het beste tegen de hitte

Het staat intussen wel vast: groen brengt verkoeling. Over de exacte cijfers heerst nog onenigheid bij de wetenschappers, maar we mogen ervan uitgaan dat het effectief zo is en dat meer groen ons voldoende verkoeling kan brengen op hete dagen. De meeste schaduw en koelte komt van bomen en grote planten met veel bladeren, dat is de logica zelf. Heb je die nog niet, dan is het behelpen met parasols, zonneschermen, bamboematten en zonnedoeken.

Breng dus verkoeling in de tuin door slim gebruik te maken van de werking van schaduw en het effect van verdamping door meer groen.

- Groendak: houdt water tijdelijk vast en is een goede isolatie voor een gebouw, houdt minder hitte vast.
- Tegels: absorberen de zonnestraling en warmen op, brengen meer hitte in de tuin.
- Moestuin, planten, struiken, bomen, gazon: deze tuinelementen brengen meer groen en houden minder hitte vast.
- Vijver: water is uiteraard ook een koelend element in de tuin.
- Schaduw: belet zonnestraling en houdt minder hitte vast.
- Groene gevel: verkoelt het huis, belet zonnestraling op de gevel die minder hitte vasthoudt.

Wat is een hittegolf?

Het KMI spreekt van een landelijke hittegolf wanneer de maxima in Ukkel gedurende minstens 5 opeenvolgende dagen tenminste 25 graden halen, waarbij op minstens drie dagen 30 graden bereikt wordt. Het is wat nadenken. Je kan beginnen denken aan een hittegolf vanaf de dag dat er minstens 25°C gehaald is als maximumtemperatuur. En dat tot aan de dag dat het niet meer zo is. Tussenin moet je dan wat uitschieters hebben.

Een temperatuur van 26°C ervaren we als aangenaam, ook buiten. Wanneer het warmer wordt, gaan we dat snel als oncomfortabel ervaren. Groene planten brengen verkoeling omdat ze verdampen. Ook al verdampen ze steeds minder naargelang het droger wordt, het brengt altijd een subtiele luchtverplaatsing op gang die verkoelend aanvoelt. In de schaduw van een boom voelt het daarom frisser dan in de zon.

Wanneer heb je schaduw?

Schaduw is de plek waar het zonlicht niet (helemaal) doordringt. Elk moment van de dag is er wel een stukje van de tuin in de zon of in de schaduw. Het samenspel van zon en schaduw bepaalt hoe je de tuin inricht, waar het terras komt, waar de moestuin ligt, waar een boom geplant wordt.

Staat het huis met de voorkant naar het noorden, dan ligt de tuin zuidgericht en is die licht en zonnig. Een terras aan de achtergevel van het huis kan dan erg warm worden in een hete zomer. Staat je huis met de voorkant naar het zuiden, dan zal je tuin voor een groot deel van de dag in de schaduw van het huis liggen. Dat is donkerder, maar heeft zijn voordelen in de zomer.

De ligging van je tuin en huis kan je niet veranderen, tenzij je verhuist. Op de stand van de zon heb je ook geen invloed. Maar schaduw maak je zelf!

Een simpele maatregel met groot effect

Een schaduwplekje maken is vrij eenvoudig en het zorgt onmiddellijk voor minder hitte in de tuin als het volop zomer is. Het is prettig om meerdere plekjes te hebben waarin je de volle zon kan ontlopen. Al die schaduwplekjes samen koelen je tuin. Of anders gezegd: je tuin warmt minder snel op. Ideaal is dat je op die plekken de zon kan vermijden tussen 11 uur en 17 uur. Er zijn nog voordelen aan schaduwplekjes: de bodem droogt minder snel uit waardoor planten minder snel extra water nodig hebben.

Hoe doe je dat?

Maak schaduwplekjes in je tuin met bomen en struiken. Beplanting die zorgt voor veel groen, geeft veel schaduw. Maar ook: het lokt veel meer vogels en andere beestjes die je tuin levendig maken. Heb je geen plaats voor bomen of struiken, kies dan voor een begroeide pergola of hang een schaduwzeil boven het terras.

- Bomen en struiken met een brede kruinvorm en dicht bladerdek geven de ruimste schaduw, zeker als de boom langs de west- of zuidkant staat van het huis of terras.
- Een pergola met begroeiing is altijd een mooie toevoeging aan een tuin. In afwachting tot de planten groot zijn, kan je een schaduwdoek gebruiken.
- Leibomen zorgen voor schaduw, ook tegen een muur. Muren stralen veel warmte af als ze naar de zon georiënteerd zijn en ze koelen ook langzaam af. Leibomen of klimplanten tegen de muur milderen dat effect en brengen dus verkoeling.
- Een parasol is een instant schaduwbrenger, net zoals een schaduwdoek.

Boom, struik of klimplant? Vraag steeds advies aan de teler of tuinwinkelier, leg uit wat je verwacht van de plant en welke omstandigheden je tuin te bieden heeft. Zo komt de juiste plant op de juiste plek terecht, tot ieders plezier.

Bomen koelen het beste

In de tuin vind je de meeste verkoeling onder een boom. Zittend onder een grote robuuste boom, met een brede kroon en veel bladeren, is echt wel de max op een hete zomerdag. Zet een makkelijke klapstoel open, leg de voeten op een bankje, neem een boek erbij en beloof jezelf (g)een dutje te doen.

Door hun schaduw, maar vooral door verdamping zorgen bomen voor verkoeling. Bomen zuiveren de lucht, nemen CO₂ op en filteren fijnstof. Plant dus zeker een boom of struik. Hoe meer groene blaadjes in je tuin, hoe beter je de volgende hittegolf doorkomt. Want die komt er sneller aan dan je denkt.

Ga je voor een boom of struik?

Het verschil is niet zo strikt afgebakend. Grofweg vormt een boom een hoofdstam die vanaf een zeker hoogte vertakt. Een struik vertakt in of dicht bij de grond. Het is de natuurlijke vorm van de plant. Bomen kunnen doorgaans zeer groot worden (10–20 meter). Al zijn tegenwoordig klein blijvende soorten meer populair. De meeste struiken worden niet hoger dan drie tot vier meter. Door te snoeien kan je de struik naar je hand zetten. Zo kan je een struik die max 2 meter wordt, zodanig snoeien dat er slechts 1 stam blijft. Handig voor in een kleine tuin.

Een volgroeide boom kan tot 400 liter water per dag verdampen. Dat veroorzaakt een subtiele luchtverplaatsing onder zijn schaduw, die het verkoelend effect verklaart. Het is er meteen

enkele graden aangenamer toeven dan in de zon. Een hoge boom met overhangende takken biedt de meeste schaduw. Het is beslist goed zitten onder een trompetboom (Catalpa), een Europese netelboom (Celtis) of een okkernotenboom (Juglans). Maar zo een reus past misschien niet in jouw tuin. Er bestaan boomcultivars die kleiner blijven dan 6 meter zoals mispel, kweepeer, kleine magnolia's of appelaars. Als dat nog te groot is, kan je kiezen voor een grote struik die je opkweekt als een meerstammige kleine boom op maat van jouw tuin. Daarvoor zijn hazelaar, kornoelje (Cornus) of de zevenzonenboom (Heptacodium) zeer goed geschikt.

Ideaal heeft de tuin meer dan één schaduwplekje. Een combinatie van bomen en struiken die het zonlicht meer of minder filteren, geeft een aangenaam effect. Is er echt geen plaats voor een boom en wil je toch meer schaduw in je tuin, dan zijn hagen ook een interessante optie.

Plant een boom

Een boom plant je best tussen begin november en eind maart. Dan zijn ze in winterrust. Koop een gezonde plant en controleer de toestand van de wortelkruit (niet te nat of te droog). In het najaar worden bomen aangeboden met naakte wortel. Plant ze na de aankoop zo snel mogelijk om schade door uitdroging te vermijden.

Zet geen bomen als de grond te nat is. De bomen groeien deze periode immers niet en de wortels rotten dan

snel weg. Plant ook niet als het vriest, het is niet zo fijn om dan te graven en de jonge planten kunnen dan geen water opnemen. Containerplanten kan je in principe het hele jaar door aankopen en planten, toch blijft het ideale moment de winter.

Kies een klimaatboom

Klimaatbomen zijn boomsoorten die zeer goed bestand zijn tegen het opwarmende klimaat en goed weerstand bieden tegen wind, droogte en nattigheid. Daarnaast vormen ze een mooie kroon die schaduw geeft, fijn stof kan filteren en CO₂ kan vastleggen. Deze bomen kunnen ziekten en plagen weerstaan, omdat ze niet verzwakt worden door de extreme weersomstandigheden. Het AVBS werkte een lijst uit met een aantal klimaatrobustere bomen op basis van binnen- en buitenlands onderzoek en in samenwerking met Vlaamse boomkwekers.

Ben je op zoek naar een klimaatboom?

Scan onderstaande QR-code voor de brochure 'Klimaatbomen' van het AVBS

Successvol planten
in 10 stappen

1 Afstand tot de buren

Kies voor de boom een plaats op minstens 2 meter van de grens met je buren. Ook al mag het wat hen betreft dichterbij, je huidige buren blijven niet noodzakelijk je buren voor het leven.

2 Hoe groot is de wortelkruit

Haal de boom uit zijn pot of verpakking en bekijk de wortelkruit. Spreid de wortels van de bomen wat uit. Schat in hoe groot het plantgat moet zijn. Het gat waar je de boom wil planten dient 2x zo breed te zijn als de kruit van de boom.

3 Ruim plantgat

Een ruim gegraven plantgat heeft het voordeel dat in zware kleirijke gronden de wortels ver genoeg en vlotjes kunnen uitgroeien. Maak de grond van de bodem en wanden van het plantgat dus goed los zodat wortels er snel hun weg vinden.

4 Plant op de juiste plantdiepte

Zet de boom in het plantgat en controleer of de plant even diep staat als in zijn pot. Of kijk naar de plek waar de stam verdikt naar de wortels toe. Zo diep moet je planten. Als een boom te diep geplant wordt, krijgen de wortels minder lucht.

5 Geef water voor je plant

Bomen met een naakte wortel zet je 30 minuten in een emmer met water. Containerplanten geef je een stevige portie water voor je ze uit de pot haalt. Zet de boom vervolgens recht in het plantgat en spreid zijn wortels. Zit de wortel in een doek of draadnet dien je dit eerst te verwijderen.

6 Zet de boom vast

Plant een paal in een hoek van 45 graden, op 30 cm van de stam. Vermijd de wortelkruit en kijk naar de windrichting. De punt van de paal die in de grond gaat, wijst naar de meest voorkomende windrichting (zuidwest-zijde van de boom). Bind daarna de boom vast aan de paal met binddraad of boomband (in 8-vorm). Controleer de komende weken of die band niet te los of te strak komt te zitten naargelang de boom zich vastzet in de grond. De boompaal mag na ongeveer 5 jaar weggehaald worden.

7 Opvullen

Plaats de boom en bekijk rustig langs alle kanten of de boom recht staat én met zijn mooiste kant gericht is naar de plek vanwaar je de boom het meest bekijkt. Vul het plantgat met de uitgegraven grond of nog beter, met 9 delen grond en 1 deel compost. Schep kleine porties aarde tussen en rond de wortels zodat er geen luchtgaten ontstaan. Schud en beweeg de boom een paar keer zodat de grond zich goed tussen de wortels kan verspreiden.

8 Aandrukken en water geven

Trap met je voet de losse aarde rond de stam licht aan zodat de boom stevig staat. Overdrijf niet met aanstampen. Maak rond de boom, op een halve meter van de stam, met aarde een gietrand zodat het water dat je geeft rechtstreeks naar de boom loopt. Geef met een grote gieter water en richt de straal helemaal rond de stam.

9 Bedek de grond van het plantgat

Mulchen heet dat. Leg een dikke laag van beschermend materiaal (10 tot 15 cm) over de naakte grond van het plantgat. Dat beschermt de grond tegen uitdrogen en snelgroeïende onkruiden. Leg de laag niet tot tegen de stam zelf. Gebruik hiervoor bij voorkeur compost uit eigen tuin.

10 Nazorg

Vergeet niet volgende zomer, in droge periodes, om water te geven. De boom staat nog maar een half jaar op zijn plaats, de beworteling is nog niet voldoende verspreid om zelf genoeg water te gaan halen. Droogtestress is het meest voorkomende probleem bij pas geplante bomen. Hun wortelsysteem moet op gang komen en dat duurt een poosje. Denk er dus aan om de boom water te geven, bij droog weer of schrale wind. Houd de boomspiegel onkruidvrij gedurende de eerste jaren, zo gaat het regenwater recht naar de jonge wortels en niet naar onkruiden. Leg elk jaar een nieuwe mulchlaag, indien nodig.

Klimmend groen helpt ook koelen

Een pergola begroeid met klimplanten is eveneens een koel toevluchtsoord op hete dagen. Je kan kiezen uit zoveel soorten planten dat je tussen en onder de bloemen kan zitten van april tot oktober. Alle kleuren zijn beschikbaar van wit en pastel tot vlammend rood en paars. Wil je er een zwoel geurtje bij? Dat kan, het assortiment klimplanten is royaal. Met groenblijvende soorten is de pergola zelfs in de winter een fijne plek. Het eerste waaraan je moet denken, is de maat en draagkracht van de pergola. Sommige planten groeien behoorlijk volumineus uit en kunnen de pergola overbelasten met hun gewicht. Hou daar zeker rekening mee, zowel bij een bestaande pergola als bij een nieuwe. Staanders van minstens 12 cm dik zullen de meeste klimplanten wel kunnen dragen.

Uiteraard zullen jonge planten het eerste jaar nog beperkt schaduw geven. Dan is het nog beredderen met bamboematten, kastanje hekken of zonnedoeken.

Basisplanten en opvullers

Net zoals de tuin, wordt een pergola interessanter met meer plantensoorten. Kies eerst de basisplant(en) voor je pergola, die hebben veel blad en groeien snel. Maar overdrijf niet. Planten die ranken maken van 10 meter per jaar, zijn niet geschikt voor een kleine pergola. Een klimroos of blauwe regen zijn daarom

misschien te overweldigend voor jouw pergola. Kamperfoelie, trompetklimmer (Campsis), kiwi, Duitse pijp (Aristolochia), jasmijn, klimop, wilde wingerd, druiven en (liefst stekelloze) bramen laten zich goed leiden en geven genoeg blad om een pergola in de schaduw te zetten. Een interessante groenblijvende klimmer is Toscaanse jasmijn met witte bloemen. Voor extra veel bloei, vul je aan met planten die vooral veel bloemen produceren, zoals clematis, passiebloem en eenjarige klimplanten. Ga voor meerdere soorten die mekaar opvolgen in bloei. Wil je bedwelmende geuren? Dan zijn rozen of kamperfoelies om naar uit te kijken.

Snel resultaat met eenjarigen

Tegenwoordig zijn eenjarige klimmers niet alleen te koop als zaaizaad, maar ook als jong plantgoed. Het zijn planten die vooral veel kleur met zich meebrengen. Denk maar aan: Oost-Indische kers, pronkerwt, Suzanne-met-de-mooie-ogen, kanariekers, hyacintboon, purperklokje. Wil je iets speciaals voor deze zomer? Probeer dan staakbonen als zonnenscherm of langs een pergola. Ze wikkelen zich langs een stevige steun tot twee meter hoog en bloeien rijkelijk. Naargelang de variëteit zijn de bloemen wit, rood of paars en krijg je er heerlijke snij-, droog- of sperziebonen bovenop.

Leiden, binden en snoeien

Soorten zoals klimop en wilde wingerd hechten zichzelf vast aan de balken van de pergola. Andere soorten trekken zich omhoog met hun klimranken en hebben daar een steun draad voor nodig. Of je wikkelt ze spiraalsgewijs langs de steunpaal en bindt ze vast waar het goed uitkomt.

Het gewicht van een grote klimplant mag je niet onderschatten. Je kan dat onder controle houden door jaarlijks te snoeien. Het is ook nodig om niet overwoekerd te raken. Al wat boven de pergola uitsteekt, mag weg. Vervolgens is het snoeien na de bloei zoals de plant dat wil. De ene soort moet je in

de zomer snoeien en voor een andere soort ga je in de winter de snoeischaar bovenhalen. Want het is niet de bedoeling dat je de toekomstige bloemknoppen wegnijpt. Dat zou jammer zijn. Voorzie jezelf van een goede stevige ladder om te werken. Planten die de neiging hebben om andere planten te overwoekeren, hou je extra in toom. Druiven moet je tijdens de zomermaanden bijknippen als de ranken te lang worden. Uiteraard hebben klimplanten baat bij extra water bij droogte en bloeien ze nog meer als ze regelmatig voedingsstoffen krijgen.

Leibomen

Leibomen bieden privacy tegen inzicht van voorbijgangers of burens. Maar ze zijn ook nuttig in de strijd tegen de opwarming van je huis. Heel wat boomsoorten lenen zich tot deze manier van snoeien en leiden, bekend zijn leilindes of veldesdoorn. Fruitbomen als appel en peer zijn ook interessant, want ze geven nog een lekkere oogst. Er zijn ook bladhoudende boomsoorten die geschikt zijn als leiboom zoals steeneik, laurier of coniferen. Voor een goed resultaat moeten leibomen minstens éénmaal per jaar gesnoeid worden. Die klus is misschien een drempel om van deze optie gebruik te maken.

Afkoelen in het groen

Groene oppervlaktes hebben in de zomer een lagere temperatuur dan verharde oppervlaktes. Dat is nu eenmaal zo. Planten verdampen water, in meer of mindere mate en daardoor koelen ze lucht. Dus hoe meer planten, hoe koeler je tuin. Bomen koelen het beste maar als je de ruimte er niet voor hebt, hebben we nog andere tips voor jou.

Bedek muren met groene beplanting

In de zon nemen de stenen van een muur veel warmte op. Die warmte komt de woning binnen en straalt 's avonds ook aan de buitenkant nog uit. Gevelbegroeiing voorkomt dat de stenen van een huis of garage alle hitte opnemen en weer afgeven.

Gevelbegroeiing kan heel simpel zijn. Klimop of wilde wingerd klimmen met veel zwier tot in de nok van het dak. Je hoeft er niet meer voor te doen dan een strook tegels tegen de muur weg te halen. Wil je dit doen aan de straatkant, dan is het nuttig om even bij de gemeente na te vragen of dit is toegestaan en hoe je het mag uitvoeren. Want als je liever kiest voor klimplanten die een steun nodig hebben, moet die stevig verankerd worden aan de gevelmuur. Sluit de voorgevel aan op de straatstoep, dan mag je beplanting geen hindernis worden voor voorbijgangers.

Tamelijk nieuw is het concept waarbij een constructie tegen een muur aangebouwd wordt waarin planten groeien die niet meer in de grond staan, maar leven in een potje dat constant met water bedruppeld wordt. Bekende voorbeelden zijn te vinden bij het musée du quai Branly in Parijs, het Bosco verticale in Milaan of in Laakdal (Vlaanderen) met de grootste groene gevel ter wereld op het Europese distributiecentrum van Nike. Uiteraard kan een bescheiden versie gewoon aangelegd worden tegen je huisgevel of terrasmuur, zelfs door een doe-het-zelver.

- Voordelen van een groene gevel
- Door het verwijderen van verharding, kan regenwater opgenomen worden door de bodem.
 - De planten van de groene gevel zorgen voor beschutting voor bijen, vlinders, vogels.
 - Een muurdekkende beplanting zorgt voor verkoeling, in huis en in de tuin.

Gras koelt meer dan steen

Een gazon als groene vlakte neemt veel minder warmte op dan steen. De warmte-uitstraling is ook minder en daardoor zorgt gazon voor minder hitte in de tuin. Het gras zal in de zomer wel verdorren, maar dat herstelt zich grotendeels weer spontaan in het najaar. Een ander groot voordeel van het gazon: het water kan de grond intrekken waardoor het niet afgevoerd moet worden naar het riool. Bij hevige stortregens in de zomer kan dat wel interessant zijn, om overstroming te vermijden.

Een alternatief gazon

Stel je echter vast dat gras niet echt de goede keuze is voor een

bepaald plekje in je tuin, overweeg dan een grasvervanger. Loopkamille (*Chamaemelum nobile*), mosvaren (*Cotula*), confettiblاد (*Dichondra micrantha*) of verschillende mossen komen hiervoor in aanmerking. Ze verdragen weliswaar geen zware voortdurende betreding, voor een klein verloren hoekje zijn ze ideaal. En je hoeft niet meer te maaien! Voor grotere zones kan je opteren voor een kruidengazon met klavers (rolklaver, hopklaver, witte en rode klaver), bermbloemen (knoopkruid, wilde margriet, brunel, maarts viooltje, ooievaarsbek, primula) en veldbies, rietzwenkgras of beemdgras ter vervanging van het klassieke gazongras.

Onthard je tuin

Verharding weghalen is een maatregel met groot effect op de verkoeling van je tuin. Waar je tegels en verharding weghaalt, moet wel iets in de plaats komen dat een positieve impact heeft op de verkoeling van je tuin en liefst ook op de waterhuishouding. Een tuin die voor een groot deel betegeld is, leidt tot problemen als het fel regent. Al dat water veroorzaakt plasvorming op ongewenste plekken of spoelt meteen af naar de riool die overbelast wordt. Door tegels weg te halen en het te veel aan water op te vangen voor gebruik, kan het water insijpelen in de grond. Als dat in veel tuinen zo is, zal dat zeker helpen om het grondwater aan te vullen. Daarom, hoe minder verharding, hoe beter. Om het praktisch te maken: houd de verharding beperkt tot wat je in je tuin echt niet kan missen. Al de rest kan je vervangen door grind (warmt ook nog wat op), beplanting, boomschors, vijver, moestuin of gazon.

Beplanting kiezen

Naast bomen en struiken zijn eigenlijk alle planten geschikt om in te zetten tegen de opwarming van je tuin. Belangrijk is dat ze zich goed voelen in je tuin. De juiste plant op de juiste plaats is hierbij zeker een goede leidraad. Plantenlijstjes kunnen daarbij helpen, maar finaal zal het jouw ervaring zijn die beslist welke planten in jouw tuin doen wat je ervan verwacht. Als het erg warm en droog kan zijn in jouw tuin, loont het de moeite om uit te kijken naar planten die droogtetoleranter zijn. Doorgaans zijn dat planten met kleinere bladeren, eerder grijsachtig van kleur of met een beschermend waslaagje. Ook planten die een groot wortelstelsel ontwikkelen, zijn minder vatbaar voor droogte.

Een groendak

Een huis met een groendak kom je van langzaam meer tegen. Groendaken bieden dan ook heel wat voordelen. Ze bufferen het regenwater, ze zuiveren de lucht, ze koelen de huizen en lokken door de gevarieerde beplanting veel insecten. De aanleg van een groendak is wel specialistenwerk, zeker als het om grote oppervlakten gaat. Zijn er geen kleinere daken in je tuin om mee te experimenteren? Het kippenhok, het tuinhuis, ja zelfs de brievenbus komt in aanmerking.

De opbouw van een groendak (groot of klein) baseert zich op laagjes die bijeengehouden worden met een stevig raamwerk. De onderste laag moet volledig waterdicht zijn, daarboven komt een laag die alle regenwater kan verzamelen en afvoeren, pas dan volgt de deklaag met het grondmengsel voor de planten. Die grond moet luchtig zijn om water vlot door te laten en 8 tot 15 cm dik naargelang de

beplantingskeuze. Met een sedum-beplanting volstaat 8 cm grond. Wil je vaste planten en grassen op het dak, dan mag de grondlaag dikker zijn. Laat je voor de finale plantenkeuze begeleiden door een kenner. Eetbare groene daken (met sla of aardbeien) zijn hip, maar enkel handig als je er makkelijk bij kan om de oogst te verzamelen.

Ook een moestuin helpt

Een moestuin houdt geen warmte vast. Hierdoor blijft daar op zonnige dagen minder hitte hangen. Daarnaast absorbeert de bodem van een moestuintje veel water als het een keer stortregent.

De tijd die je wil spenderen aan je moestuin bepaalt de grootte van de tuin en wat je gaat telen. Als je het druk hebt, ga dan voor een kleine moestuin en vermijd teelten die veel onderhoud nodig hebben. Groenten die weinig zorgen nodig hebben, zijn aardappelen, sjalotjes, prei, ajuin of slasoorten. Erwt en staakbonen zijn ook zorgeloze teelten, al heb je bij de start enkele uurtjes nodig om staken te zetten. Struikboontjes zijn een alternatief. Frambozen en bessen zijn ook interessant.

Tijdens de zomermaanden wordt niet veel nieuws meer gezaaid of geplant, alles moet groeien nu. Bij extreme droogte moet je regelmatig gieten (liefst met een gieter, dat is het zuinigste) en kan het nodig zijn planten te beschermen tegen de zon. Een parasol in de moestuin levert leuke beelden op en werkt efficiënt. Met een vliesdoek of een oud glasgordijn kunnen de groenten ook even afkoelen in de schaduw.

Noodplan voor hete dagen

Instant schaduw brengen

Planten en bloemen in de volle grond kun je natuurlijk niet zomaar even gaan verplaatsen. Maar met potplanten doe je wat je wilt. Zoek daarom tijdelijk een schaduwrijk plaatsje voor hen waarop hoogstens één à twee uur per dag de zon schijnt. Heb je een kleine tuin of weinig schaduw? Zet je potplanten dan onder een parasol. Een schaduwnet op het dak of langs de wanden van de serre of veranda kan de zoninstraling milderen. Het glas wit kalken gebeurt ook.

Gooi je serre open

Heb je een serre of kas in je (moes) tuin? Het is natuurlijk de bedoeling dat het warmer is in de serre dan erbuiten, maar te heet hoeft het nu ook weer niet te zijn. Zet daarom de ramen en deuren van de serre dag én nacht wagenwijd open, zodat er een goede luchtcirculatie ontstaat.

Gazon niet maaien of sproeien

Bij felle zon en droogte zal het gras verschroeien en dor worden. Maaien is echt niet nodig. Het gras zal zich gro-tendeels wel herstellen na de zomer. Pas als de groei herneemt, kan je het gazon weer gaan maaien. Maar maai het gras niet te kort, zo herstelt het beter. Benut het (regen)water voor de planten die het echt nodig hebben. Denk dan vooral aan jonge planten en vruchtgroenten.

Slim gieten

Geef 's morgens water voor de zon het heetst is, zo kunnen de planten het meeste ervan opnemen en is de verdamping beperkt. Geef in een gietbeurt voldoende water, niet zomaar een scheutje. Dat moedigt de wortels aan naar de diepte te groeien.

Een beschermend deklaagje

Wist je dat middeltjes zoals hout-snipppers of schors behalve tegen onkruid ook goed tegen extreme hitte helpen? Een deklaagje voorkomt immers verdamping, waardoor de planten en bloemen in de volle grond van je tuin het water beter kunnen vasthouden. Zo een mulchlaag kan bijvoorbeeld ook een dikke laag compost zijn.

Potjes bundelen

Plaats kweekpotjes die eenzelfde hoeveelheid vocht nodig hebben in schalen, zo kunnen ze samen gegoten worden.

Creëer nog meer schaduw en verkoeling

- Plant een druivelaar als groendak op een pergola.
- Een natuurlijk wilgendak dient als schaduwhoekje voor kinderen.
- Zet ook planten onder een boom of op plekken waar schaduw een probleem is tijdens de rest van het jaar.
- Verken de mogelijkheden voor een houten terras, dat warmer is dan steen.
- Maak een verticale tuin op je balkon.
- Overweeg een bloemenweide in plaats van een klassiek gazon.
- Met klimplanten tegen de gevel blijft de muur koeler in de zon.
- Een dikke mulchlaag beschermt de plantenwortels tegen opwarming.
- Een waterpartij brengt altijd verkoeling, maar wees zuinig met water.

De charme van de barometer

Wie kijkt niet op de buienradar om te weten of het al dan niet gaat regenen? Maar ken jij nog het principe van de klassieke barometer?

De lucht rondom ons reikt tot in de dampkring. Ook al weegt 1 liter lucht nauwelijks 1,3 gram, die enorme luchtkolom heeft een gewicht dat drukt op elk voorwerp op aarde. Men noemt dat de atmosferische druk. Die druk is onderhevig aan veranderingen door een verschil in opwarming van de

lucht door de zon. De snelheid waarmee de luchtdruk verandert, is een aanduiding van de weersverwachting in de komende uren. Daalt de luchtdruk, dan is er slecht weer op komst. Een hoge luchtdruk verwelkomt mooi weer. De luchtdruk wordt gemeten met een barometer en uitgedrukt in hPa (hectopascal). Oudere barometers meten in millibar (1 millibar = 1 hPa = 0,001 atmosfeer). Gemiddeld varieert de luchtdruk tussen 940 en 1060 hPa.

De meest ouderwetse versie is de kwikbarometer. Omdat dit toestel tamelijk breekbaar is en kwik giftig is, is dit instrument al een tijdje verwezen naar musea of enkel te vinden bij verzamelaars.

De analoge barometer is een metaal-luchtledige doos verbonden met een gevoelige veer. In de doos worden de veranderingen in de luchtdruk omgezet in een beweging van een wijzertje. De actuele luchtdruk kan je dan aflezen op de wijzerplaat. Vaak is er ook nog een aparte wijzer die je zelf kan bedienen. Die wijzer dient als geheugensteuntje, plaats hem op de actuele meting en enkele uren later kan je aflezen of de luchtdruk gestegen of gedaald is.

In de elektronische barometer wordt de luchtdruk gemeten met een sensor en vertaald naar een kleurrijk grafiekje op een display of je smartphone. Vaak zie je ook de metingen van de voorbije uren en een indicatie van het weer (zonnetje, regenwolk).

Verschenen reeds eerder

Klaar voor de toekomst
Slim water geven

Tuinen
voor morgen
Klaar voor de toekomst?

Tuinen
voor morgen
Slim met
water

Landelijke Gilden
samen beleef je meer